

Сніжана Тарнавська

кандидат історичних наук,

вчений секретар Державної науково-педагогічної
бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського,

м Київ, Україна,

e-mail: Tarnavskasv@ukr.net

ORCID ID: 0000-0003-0981-939X

НАУКОВО-ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ В УКРАЇНІ

У статті висвітлено досвід Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського щодо науково-інформаційного забезпечення національно-патріотичного виховання в Україні крізь призму підготовлених інформаційних ресурсів. Презентовано основні праці бібліотеки з окресленої тематики, розкрито їх структуру та зміст. Зокрема, відображено роль «Аналітичного вісника у сфері освіти й науки» в забезпеченні інформаційних потреб користувачів; представлено аналітичні та реферативні огляди, рекомендаційні бібліографічні списки національно-патріотичної проблематики. Розглянуто методичні рекомендації «Патріотичне виховання у шкільних бібліотеках: методи та підходи». Підкреслено, що у виданні презентовано широкий спектр різноманітних форм та методів бібліотечної роботи з національно-патріотичного виховання, що сприяє реалізації виховного потенціалу кожного бібліотекаря. Акцентовано увагу на структурно-змістовій характеристиці науково-допоміжного бібліографічного покажчика «Національно-патріотичне виховання в Україні». Відзначено різноманітність представлених у виданні матеріалів, що охоплюють різні освітні ланки – від дошкільної до післядипломної педагогічної освіти. Розкрито джерелознавчий потенціал із досліджуваного питання хрестоматії «Антологія текстів з реформування освіти в Україні: програми, концепції, проекти (1991–2017)». Проаналізовано збірники матеріалів науково-практичних семінарів національно-патріотичної тематики. Охарактеризовано електронний інформаційно-бібліографічний ресурс «Видатні педагоги України та світу», який популяризує здобутки національної освіти й педагогічної думки та сприяє формування національно-патріотичних почуттів. Аргументовано, що фахівці бібліотеки здійснюють вагомую роботу щодо науково-інформаційного забезпечення національно-патріотичного виховання.

Ключові слова: науково-інформаційне забезпечення; національно-патріотичне виховання; патріотизм; довідкові видання; методичні рекомендації; бібліографічні покажчики; хрестоматії; електронні ресурси; наукові бібліотеки.

Постановка проблеми. Сучасна суспільно-політична ситуація, боротьба українського народу за збереження територіальної цілісності та державного суверенітету, пошуки нових шляхів розвитку та міжнародні інтеграційні процеси дедалі більше актуалізують питання національно-патріотичного виховання молодого покоління, зміцнення патріотичних позицій суспільства, консолідації громадськості для захисту національних прав та свобод, формування шанобливого ставлення до культурних цінностей свого й інших народів. Виховання справжнього

громадянина-патріота, який чітко усвідомлює свої громадянські права та обов'язки, завжди готовий стати на захист Батьківщини, цінує та поважає культуру, традиції, історичну спадщину свого народу, постає наразі пріоритетним завданням державної політики. Виконання цього завдання покладено насамперед на заклади освіти, культури, наукові установи й громадські організації, політичні та військові інституції, а також всіх свідомих громадян, які прагнуть жити в незалежній та успішній країні.

Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В. О. Сухомлинського НАПН України (далі – ДНПБ) як наукова установа, національне галузеве книгосховище та координаційний методичний центр діяльності мережі освітянських бібліотек МОН України та НАПН України займає важливе місце в системі науково-інформаційного забезпечення освіти, педагогіки й психології. Серед основних напрямів роботи, що здійснює ДНПБ із питань національно-патріотичного виховання, можна умовно виокремити такі: підготовка тематичної продукції; проведення масових заходів (науково-практичних, освітніх та культурно-просвітницьких), презентація книжкових виставок (традиційних та віртуальних), здійснення бібліографічного інформування (надання довідок, виконання запитів тощо), проведення співпраці з закладами освіти та науковими установами. У дослідженні ми зосередимо увагу на головному, на наш погляд, напрямі діяльності ДНПБ щодо інформаційного забезпечення національно-патріотичного виховання – підготовці наукової продукції.

Враховуючи в роботі основні нормативно-правові документи – Концепцію національно-патріотичного виховання дітей та молоді (2015) [20], Стратегію національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2016–2020 роки (2015) [21], Стратегію національно-патріотичного виховання (2019) [25] – фахівці бібліотеки підготували низку інформаційних ресурсів національно-патріотичної тематики, основні з яких ми розглянемо в пропонованій статті. Нижню хронологічну межу розвідки обмежимо 2015 р. – від моменту затвердження Концепції національно-патріотичного виховання дітей та молоді, що сприяло активізації позицій досліджуваного питання в науці й практиці.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Різні аспекти проблеми національно-патріотичного виховання дітей та молоді в Україні відображено в наукових доробках багатьох вітчизняних дослідників (І. Д. Бех, В. Ю. Белан, А. М. Богуш, Ю. М. Буклов, Н. В. Гавриш, С. Ю. Головчук, О. П. Жаровська, К. О. Журба, В. Й. Кульчицький, Ж. В. Петрочко, Р. Л. Сойчук та ін.). Важливе місце досліджувана тематика посіла також в наукових розвідках учених ДНПБ. Зокрема, національно-патріотичне виховання крізь призму джерелознавства, ідеї видатних українських педагогів та культурних діячів про виховання громадян-патріотів розглянуто у дослідженнях Л. Д. Березівської [3, 6-7], Л. М. Заліток [13], Л. І. Страйгородської [24], С. М. Хопти [30]. Нормативно-правовий та бібліографічний аспекти національно-патріотичного виховання висвітлено у працях Н. М. Кропачевої [15-17]. Роль шкільних бібліотек у вихованні патріотично свідомих громадян, шляхи комплектування бібліотечних фондів відповідною тематичною літературою, видову різноманітність навчальної літератури національно-патріотичної тематики у фонді ДНПБ, проведення бібліотечних заходів патріотичного характеру розкрито в розвідках Л. М. Бондар [8-9], В. Ю. Кемпе [14], І. І. Хемчян [27-29], В. І. Якубовського [31]. Проблеми національно-патріотичного виховання у засобах масової інформації, динаміку

відображення наукових публікацій окресленої тематики в реферативних матеріалах розкрито в працях Т. І. Годецької [11], Л. В. Рабаданової [22]. Однак, незважаючи на значну кількість публікацій, історіографічний пошук не виявив розвідки узагальнюючого характеру, яка б комплексно презентувала видання ДНПБ національно-патріотичної тематики.

Мета статті – проаналізувати діяльність ДНПБ з науково-інформаційного забезпечення національно-патріотичного виховання в Україні крізь призму підготовленої тематичної продукції; презентувати й охарактеризувати основні видання бібліотеки із проблем формування національної свідомості й патріотичних почуттів дітей та молоді задля інформування громадськості та сприяння покращенню інформаційного забезпечення освіти й науки.

Виклад основного матеріалу. Важливе місце національно-патріотична тематика посіла в інформаційно-аналітичній діяльності ДНПБ. Фахівці бібліотеки підготували низку аналітичних та реферативних оглядів, рекомендаційних бібліографічних списків, які систематизовано та представлено в довідковому бюлетені «Аналітичний вісник у сфері освіти й науки» [1]. Зазначене видання започатковано в 2015 р., виходить двічі на рік та відображає результати наукових досліджень ДНПБ із окресленого напрямку діяльності. Бюлетень складається з трьох тематичних рубрик: «Національна освіта: інноваційна школа», «Педагогічна наука», «Психологічна наука». Матеріали рубрик сприяють оперативному отриманню користувачем логічно структурованої інформації з проблематики сучасних наукових досліджень у галузях національної освіти, педагогіки, психології.

Посилення уваги в суспільстві до питань національно-патріотичного характеру сприяло активному їх відображенню в науковій літературі. Зокрема, в «Аналітичному віснику у сфері освіти й науки» розміщено такі підготовлені фахівцями ДНПБ матеріали: «Національно-патріотичне виховання підростаючого покоління в Україні: сучасний стан» (аналітичний огляд), вип. 1, 2015 р.; «Патріотичне та духовно-моральне виховання школярів» (реферативний огляд), вип. 1, 2, 2015 р.; «Національно-патріотичне виховання учнів загальноосвітніх навчальних закладів в умовах модернізації суспільних змін» (рекомендаційний бібліографічний список), вип. 2, 2015 р.; «Формування патріотизму та активної громадянської позиції молоді України» (аналітичний огляд), «Українська державність як консолідуюча складова національного виховання студентської молоді (реферативний огляд)», вип. 3, 2016 р.; «Сучасні підходи до патріотичного виховання дітей дошкільного віку в Україні» (рекомендаційний бібліографічний список), вип. 4, 2016 р.; «Національно-патріотичне виховання молодших школярів» (рекомендаційний бібліографічний список), вип. 5, 2017 р.; «Патріотичне виховання студентської молоді» (рекомендаційний бібліографічний список), вип. 8, 2018 р.; «Військово-патріотичне виховання дітей та молоді» (рекомендаційний бібліографічний список), вип. 10, 2019 р.

Як бачимо, «Аналітичний вісник у сфері освіти й науки» має вагомий інформаційний потенціал з питань національно-патріотичного виховання дітей та молоді в Україні. Розміщені в ньому аналітичні, реферативні та бібліографічні матеріали дозволять швидко ознайомитися з актуальними розробками з окресленої тематики, віднайти потрібні джерела інформації, простежити стан обговорення проблеми в науково-освітньому просторі.

ДНПБ як головний координаційний науково-методичний центр мережі освітянських бібліотек МОН України та НАПН України надає значну увагу інформаційному забезпеченню бібліотек закладів освіти в напрямі національно-патріотичного виховання. У жовтні 2015 р. ДНПБ спільно з Інститутом модернізації освіти МОН України провели Всеукраїнський місячник шкільних бібліотек «Виховуємо громадянина – патріота України». Педагоги та бібліотечні фахівці шляхом об'єднання спільних зусиль поставили за мету посилити увагу громадськості до проблем формування патріотичної свідомості учнівської молоді. У рамках місячника відбувся конкурс авторських віршів патріотичної тематики серед учнів, проведений шкільними бібліотекарями. За результатами конкурсу було визначено переможців, твори яких увійшли до збірки поезій «З Україною в серці» (2016) [12]. У поетичних рядках йдеться про боротьбу України за незалежність, оспівано красу природи, висловлено любов до рідного краю та повагу до народної культури, віддано шану героям Батьківщини. Окрім віршів, у збірці вміщено роботи учасників конкурсу патріотичного малюнка. Видання книжки стало можливим за фінансової підтримки Київської міської державної адміністрації, що свідчить про важливість та актуальність проблем національно-патріотичного виховання, особливо в період боротьби українського народу за територіальну цілісність та державну незалежність. Зазначене видання є результатом вагомий науково-методичної діяльності фахівців ДНПБ, наполегливої творчої праці бібліотекарів, педагогів та учнів.

З метою удосконалення діяльності бібліотек закладів загальної середньої освіти, покращення їхнього ресурсного забезпечення співробітниками ДНПБ підготовлено методичні рекомендації «Патріотичне виховання у шкільних бібліотеках: методи та підходи» (2017) [19]. Видання містить три розділи, в яких висвітлено основні напрями, методи та форми роботи шкільної бібліотеки з патріотичного виховання, зосереджено увагу на масових формах бібліотечної роботи, які здебільшого використовуються у шкільних бібліотеках; розглянуто проблеми укомплектування фонду шкільної бібліотеки літературою національно-патріотичного характеру із врахуванням інформаційних потреб учнів, педагогів та батьків, висвітлено видову різноманітність літератури та джерела формування фонду; відображено питання інформаційно-бібліографічного обслуговування учасників освітнього процесу, підготовки рекомендаційних бібліографічних посібників.

Видання доповнено додатками, що мають на меті покращити планування та здійснення практичної роботи. У них представлено орієнтовний план заходів з національно-патріотичного виховання в шкільній бібліотеці, інтернет-ресурси патріотичної тематики, бібліографічний список «Патріотичне виховання в бібліотеках» (містить відомості про понад 240 джерел).

У методичних рекомендаціях представлено широкий арсенал різноманітних форм та методів бібліотечної роботи з національно-патріотичного виховання, що дає можливість обрати оптимальний варіант для реалізації виховного потенціалу бібліотеки та формування в учнів національної свідомості й патріотичних почуттів. Видання займає достойне місце в системі інформаційного забезпечення освіти з питань національно-патріотичного виховання учнів у закладах загальної середньої освіти.

Одним із головних видів наукової продукції ДНПБ є бібліографічні покажчики, завдання яких полягає в узагальненні, систематизації та представленні

відомостей про наявні в науково-освітньому просторі джерела з того чи іншого питання. Вагомий інформаційний потенціал має науково-допоміжний бібліографічний покажчик «Національно-патріотичне виховання в Україні» (2019) [18]. Видання вирізняється серед інших праць такого виду та тематики ґрунтовним та комплексним характером, тому розглянемо детальніше його структуру та змістове наповнення. Покажчик акумулює джерела, що свідчать про стан розроблення питань національно-патріотичного виховання в теоретичному й практичному вимірах. До нього увійшли бібліографічні відомості про нормативно-правові документи, монографії, навчальні й методичні посібники, статті з періодичних та продовжуваних видань, автореферати дисертацій, матеріали науково-практичних заходів. У покажчику представлено праці за 5 років (2014–2018 рр.). Нижня межа добору матеріалів обумовлена значними суспільно-політичними змінами в країні, початком протистояння українського народу зовнішньому агресору, зміцненням національно-патріотичних позицій суспільства, активізацією уваги науково-освітньої спільноти до питань національно-патріотичного характеру.

Структуру видання побудовано відповідно до ланок освітньої системи України (дошкільна, загальна середня, позашкільна, професійно-технічна (професійна), вища та післядипломна педагогічна освіта). З огляду на сучасні суспільно-політичні виклики виокремлено розділи, які присвячено проблемам військово-патріотичного виховання молоді, розвитку волонтерської та добровільної діяльності. Зважаючи на важливість вивчення історії українського народу, вшанування здобутків національної освіти, педагогічної думки, культури, окрему увагу надано питанням формування громадянина-патріота у творчій спадщині видатних українських педагогів, громадсько-політичних діячів, представників культурної сфери. Загалом у покажчику міститься понад 2700 бібліографічних записів, які систематизовано у восьми тематичних розділах.

Розділ 1 «Національно-патріотичне виховання в новому історичному осмисленні» складається з двох підрозділів. У підрозділі 1.1. «Нормативно-правове забезпечення національно-патріотичного виховання» згруповано бібліографічні відомості про документи (закони, накази, постанови, розпорядження тощо) органів державної влади, що регламентують здійснення національно-патріотичного виховання на правовій основі. Підрозділ 1.2. «Національно-патріотичне виховання як наукова проблема» містить результати теоретичних розвідок щодо формування національних цінностей та патріотичної свідомості суспільства.

У розділі 2 «Виховання громадянина-патріота у творчій спадщині видатних постатей України» представлено праці, у яких висвітлено погляди відомих українських освітян, громадсько-політичних та культурних діячів (Г. Г. Ващенко, Б. Д. Грінченка, М. С. Грушевського, В. О. Сухомлинського, Т. Г. Шевченка та ін.) на проблему виховання патріотично свідомих громадян.

Розділ 3 «Національно-патріотичне виховання у системі дошкільної освіти» складають документи, зміст яких відображає особливості організації, шляхи, засоби та практичний досвід виховної роботи національно-патріотичного спрямування з дітьми дошкільного віку.

У межах розділу 4 «Національно-патріотичне виховання у закладах загальної середньої та професійно-технічної (професійної) освіти» виокремлено два підрозділи. Матеріали першого підрозділу – 4.1. «Загальна середня освіта» – розкривають організаційні та методичні засади національно-патріотичного

виховання школярів. Другий підрозділ – 4.2. «Професійно-технічна (професійна освіта)» – містить бібліографію видань, що висвітлюють основні напрями та результати формування в учнів професійних закладів освіти національно-патріотичних почуттів.

Розділ 5 «Національно-патріотичне виховання у закладах вищої та післядипломної педагогічної освіти» містить бібліографічні відомості про матеріали, що відображають проблеми виховання патріотично орієнтованої студентської молоді, формування й розвитку професійних компетентностей педагогів із урахуванням національно-патріотичної складової.

Зміст розділу 6 «Реалізація завдань національно-патріотичного виховання в закладах позашкільної освіти та громадських об'єднаннях» представлено матеріалами про виховання патріотично свідомих громадян в позаурочній діяльності, роботу різних тематичних гуртків, спортивно-оздоровчих організацій, закладів культури (зокрема бібліотек), громадських об'єднань національно-патріотичного спрямування.

Розділ 7 «Доброчинна та волонтерська діяльність в системі національно-патріотичного виховання» містить інформацію про видання, що розкривають питання розвитку волонтерства як соціокультурного явища в умовах суспільно-політичних трансформацій, формування патріотизму у молоді шляхом залучення до доброчинної та волонтерської діяльності.

Матеріали розділу 8 «Військово-патріотичне виховання молоді як відповідь на виклики часу» висвітлюють організаційні засади, форми й методи військово-патріотичного виховання учнівської та студентської молоді, реалії та перспективи виховання справжніх захисників-патріотів Батьківщини.

Структурно-змістовий огляд науково-допоміжного бібліографічного покажчика «Національно-патріотичне виховання в Україні» свідчить, що видання містить відомості про широкий спектр матеріалів щодо здійснення національно-патріотичного виховання в різних закладах освіти. Покажчик буде корисним теоретикам і практикам, які цікавляться питаннями виховання національно свідомих громадян-патріотів України, сприятиме покращенню інформаційного забезпечення освітньо-виховного процесу й науково-дослідницької роботи.

Значний масив матеріалів, у яких висвітлено питання національно-патріотичного виховання дітей та молоді в Україні за часів незалежності, міститься в хрестоматії «Антологія текстів з реформування освіти в Україні: програми, концепції, проекти (1991–2017)» (2019) [2]. Видання підготовлено творчим колективом фахівців ДНПБ під науковим керівництвом знаних істориків освіти, докторів педагогічних наук, професорів О. В. Сухомлинської та Л. Д. Березівської. Зазначена хрестоматія є першою спробою впорядкування різнотипних документів щодо реформування загальної середньої освіти й розвитку виховної системи дітей та молоді в Україні упродовж 1991–2017 рр. Упорядники зосередили увагу саме на ланці загальної середньої освіти, адже вона зазнала найбільше модернізаційних змін за 26-річний період розвитку.

Хрестоматія складається з двох розділів: 1) Про розвиток загальної середньої освіти; 2) Про виховання та розвиток дітей та молоді. Зокрема, у другому розділі систематизовано матеріали, в яких йдеться про різні напрями виховання молодого покоління в Україні. Професор В. О. Сухомлинська зазначає, що проаналізувавши весь масив текстів, які увійшли до розділу та додаткового бібліографічного списку в кінці розділу, можна зробити висновок, що найбільша кількість створених за

досліджуваний період концепцій присвячена національному вихованню як всеохопній категорії; друге місце посідають праці, в яких розглянуто питання національно-патріотичного та військово-патріотичного виховання, що в останні роки набуло актуального значення [2, с. 277-278]. Зокрема, у розділі розміщено тексти таких документів: «Концепція національного виховання» (1994, 1996), «Концепція національно-патріотичного виховання молоді» (2009), «Програма українського патріотичного виховання дітей та учнівської молоді» (2014), «Концепція національно-патріотичного виховання дітей та молоді» (2015) та ін.

Пропоноване видання має значний джерелознавчий потенціал, репрезентуючи основоположні документи про реформування й розвиток загальної середньої освіти в Україні. Хрестоматія допоможе в здійсненні джерельного пошуку всім, хто цікавиться питаннями розвитку української освітньої галузі за часів незалежності загалом та проблемами здійснення національно-патріотичного виховання зокрема.

Важливим джерелом забезпечення інформаційних потреб із питань національно-патріотичного виховання є збірники матеріалів науково-практичних семінарів. У них стисло викладено головні ідеї та думки учасників заходів (практиків та теоретиків) із різних аспектів досліджуваного питання. Так, 18 травня 2016 р. у ДНПБ відбувся Всеукраїнський науково-практичний семінар «Українські педагоги про національно-патріотичне виховання», за результатами якого підготовлено й оприлюднено збірник матеріалів [26]. В інформаційних повідомленнях науковців та освітян, що увійшли до праці, висвітлено рефлексії українських педагогів різних часів про патріотизм і національно-патріотичне виховання дітей та молоді, презентовано проекти й технології виховання патріотизму в закладах освіти України, відображено образ Батьківщини в українських підручниках та літературі для дітей. Пропоноване видання сприятиме ознайомленню з поглядами видатних українських педагогів на виховання громадянина-патріота в Україні, досвідом практичної роботи національно-патріотичного спрямування.

Вартий уваги збірник матеріалів Всеукраїнського науково-практичного семінару «Розвиток освіти в добу Української революції (1917–1921)» [23], що відбувся в ДНПБ 17 травня 2017 р. Хоча його тематика опосередковано стосується питань національно-патріотичного виховання, однак у ньому містяться матеріали про тенденції та особливості розвитку національної освіти в непрості часи боротьби українського народу за державну незалежність та національне самовизначення. До збірника увійшли матеріали, у яких представлено джерела вивчення розвитку освіти в добу Української революції, висвітлено процес реформування освітньої галузі, розглянуто проблеми навчання та виховання дітей з особливими потребами, розкрито діяльність видатних тогочасних педагогів та їхній внесок у розбудову національної освіти, відображено питання висвітлення Української революції 1917–1921 рр. у підручниках та навчальній літературі. Певна річ, що вивчення тогочасних подій сприяє відновленню історичної пам'яті українського народу, зміцненню національної самосвідомості та вихованню патріотичних почуттів. Збірник стане у нагоді теоретикам та практикаам, які цікавляться питаннями розвитку національної освіти України.

Говорячи про вивчення здобутків національної освіти й науки як одного з факторів формування національно-патріотичної свідомості, варто згадати електронний інформаційно-бібліографічний ресурс ДНПБ «Видатні педагоги

України та світу» [10]. Він не торкається безпосередньо питань національно-патріотичного виховання, але шляхом систематизації інформації про життя та діяльність видатних постатей України популяризує кращий досвід та досягнення національної освіти й педагогічної думки. Детально структуру, зміст та завдання ресурсу розкрито в наукових розвідках доктора педагогічних наук, професора, члена кореспондента НАПН України, директора ДНПБ, наукового керівника ресурсу Л. Д. Березівської [4-5].

Ресурс складається з довідкових, бібліографічних, фотоматеріалів, окремих повнотекстових творів та інших документів, що сприяють всебічному розкриттю життєдіяльності особистості, її внеску у розвиток науки й практики. Створення ресурсу розпочалося у 2008 р. і триває досі, він постійно поповнюється новою актуальною інформацією. На сьогодні у ньому відображено 58 персоналій, серед яких такі видатні діячі вітчизняної освіти й педагогічної науки, як Г. Г. Ващенко, Б. Д. Грінченко, М. П. Драгоманов, В. Ф. Дурдуківський, О. А. Захаренко, Т. Г. Лубенець, О. П. Куліш, С. Ф. Русова, В. О. Сухомлинський, К. Д. Ушинський, Я. Ф. Чепіга та багато інших. Безперечно, ресурс сприятиме розширенню джерельної бази наукових розвідок із педагогічної біографістики, оптимізує процес пошуку літератури. Використання його матеріалів в освітньо-виховній роботі позитивно вплине на формування патріотичних почуттів молодого покоління, виховання ціннісного й шанобливого ставлення до духовної культури українського народу.

Висновки. Отже, розглянувши основні видання ДНПБ, присвячені питанням національно-патріотичного виховання дітей та молоді в Україні, можемо стверджувати, що фахівці бібліотеки виконують вагомую роботу щодо інформаційного забезпечення науки й практики з окресленої тематики. Продукція ДНПБ зорієнтована на різні категорії користувачів – бібліотекарів, педагогів, здобувачів освіти, науковців. Кожен зацікавлений може знайти корисну інформацію для практичної роботи чи наукової діяльності. Безумовно, позитивним моментом є те, що електронні варіанти усіх представлених видань розміщені на вебпорталі ДНПБ. Це сприяє вільному доступу до ресурсів віддаленими користувачами, що надзвичайно затребувано в сучасних умовах дистанційної роботи та карантинних обмежувальних заходів.

Питання національно-патріотичного виховання є стрижневим, основоположним у системі виховної роботи з дітьми та молоддю, тому воно ніколи не втратить своєї актуальності. Відповідно, потрібно й надалі плідно працювати над розширенням інформаційно-ресурсної бази для закладів освіти й науки, які реалізують практичні та розробляють теоретичні аспекти національно-патріотичного виховання. У подальшій роботі фахівцям ДНПБ перспективно звернути увагу на створення електронних баз даних із окресленої тематики, оскільки вони є оптимальними та затребуваними ресурсами в умовах інформатизації та цифровізації суспільства.

Список використаних джерел

1. Аналітичний вісник у сфері освіти й науки : довідковий бюлетень / НАПН України, ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського. URL: <https://dnpb.gov.ua/ua/періодичні-видання-бібліотеки/13392-2/>.

2. Антологія текстів з реформування освіти в Україні: програми, концепції, проекти (1991–2017) : хрестоматія / НАПН України, ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського ;

- [упоряд.: Сухомлинська О. В., Березівська Л. Д., Гавриленко Т. Л. та ін. ; наук. ред.: Сухомлинська О. В., Березівська Л. Д.]. Вінниця : Твори. 2019. 525 с.
3. Березівська Л. Д. Василь Сухомлинський про джерела формування в школярів патріотичних почуттів. *Рідна школа*. 2016. № 7. С. 10–15.
 4. Березівська Л. Д. Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В. О. Сухомлинського як інтегратор і поширювач біографічного знання. *Українська біографістика : зб. наук. пр. Ін-ту біограф. досліджень*. Київ, 2015. Вип. 12. С. 283–296.
 5. Березівська Л. Д. Електронний інформаційно-бібліографічний ресурс «Видатні педагоги України та світу» як основа професійної підготовки педагогів. *Освіта для миру = Edukacja dla pokoju : зб. наук. пр. : у 2 т. / НАПН України [та ін.]*. Київ, 2019. Т. 2. С. 222–228.
 6. Березівська Л. Д. Ідея національно-патріотичного виховання школярів у добу Української революції : за матеріалами журналу «Вільна українська школа» (1917–1920). *Рідна школа*. 2016. № 1. С. 57– 62.
 7. Березівська Л. Д. Ідеї В. О. Сухомлинського про роль учителя у вихованні в учнів патріотичних почуттів у руслі розбудови нової української школи. *Наук. часопис НПУ ім. М. П. Драгоманова. Серія 5: Педагогічні науки: реалії та перспективи*. 2019. Вип. 69. С. 19–22.
 8. Бондар Л. М. Комплектування фонду шкільної бібліотеки на допомогу національно-патріотичному вихованню дітей та молоді. *Таврійськ. вісн. освіти*. 2017. № 3. С. 285–295.
 9. Бондарь Л. Н. Роль школьної бібліотеки в вихованні громадянина-патриота. *INFOLIB : информ.-библ. вестник Нац. б-ки Узбекистана им. Алишера Навои*. Ташкент, 2018. № 3. С. 50–53.
 10. Видатні педагоги України та світу : електрон. інформ.-бібліогр. ресурс / ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського. URL: <https://dnpb.gov.ua/ua/informatsiyno-bibliografichni-resursy/vydatni-pedahohy/> (дата звернення: 20.09.2020).
 11. Годецька Т. І. Проблеми національно-патріотичного виховання у засобах масової інформації. *Директор школи, лицею, гімназії*. К. 2015. № 4/5. С. 81–84.
 12. З Україною в серці : зб. поезій / Нац. акад. пед. наук України, Держ. наук.-пед. б-ка України ім. В. О. Сухомлинського ; [упоряд.: Хемчян І. І., Біла Л. О., Рубан А. І.]. Київ : Фенікс, 2016. 256 с.
 13. Заліток Л. М. Витоки патріотизму за літературною спадщиною Василя Сухомлинського. *Справи сімейні*. 2016. № 6. С. 16–17.
 14. Кемпе В. Ю. Видова різноманітність навчальної літератури у фонді ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського з питань національно-патріотичного виховання. *Таврійськ. вісн. освіти*. 2016. № 2. С. 257–264.
 15. Кропачева Н. М. Бібліографічна складова системи інформаційного супроводу наукових досліджень з питань національно-патріотичного виховання. *Нова пед. думка*. 2019. № 4. С. 153–158.
 16. Кропачева Н. М. Інформаційний супровід національно-патріотичного виховання: законодавчо-нормативний аспект. *Зб. наук. пр. [Херсон. держ. ун-ту]. Серія: Педагогічні науки*. Херсон, 2018. Вип. 81, т. 3. С. 93–99.
 17. Кропачева Н. М. Тематичний спектр публікацій з проблеми національно-патріотичного виховання в закладах вищої освіти (за матеріалами бібліографічного дослідження [2014–2018 рр.]). *Наук. пр. Нац. Бібл. України ім. В. І. Вернадського*. 2019. Вип. 55. С. 92–106.
 18. Національно-патріотичне виховання в Україні : наук.-допом. бібліогр. покажч. / НАПН України, ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського ; авт. вступ. ст.: Бех І. Д., Журба К. О. ; упоряд.: Страйгородська Л. І., Пономаренко Л. О., Тарнавська С. В. та ін. ; наук. ред. Березівська Л. Д. ; бібліогр. ред. Пономаренко Л. О. Київ : б. в., 2019. 368 с.

URL: https://dnpb.gov.ua/wp-content/uploads/2019/07/National_patriotic_education_2019.pdf (дата звернення: 20.09.2020).

19. Патріотичне виховання у шкільних бібліотеках: методи та підходи : метод. рек. / НАПН України, Держ. наук.-пед. б-ка України ім. В. О. Сухомлинського ; авт.: І. І. Хемчян, Л. М. Бондар, Т. В. Добко, А. І. Рубан ; наук. ред.: Л. Д. Березівська, Т. В. Добко. Київ ; Вінниця : Корзун Д. Ю., 2017. 103 с.

20. Про затвердження Концепції національно-патріотичного виховання дітей і молоді, Заходів щодо реалізації Концепції національно-патріотичного виховання дітей і молоді та Методичних рекомендацій щодо національно-патріотичного виховання у загальноосвітніх навчальних закладах : наказ Міністерства освіти і науки України від 16 черв. 2015 р. № 641 / Міністерство освіти і науки України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0641729-15> (дата звернення: 20.09.2020).

21. Про Стратегію національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2016–2020 роки : Указ Президента України від 13 жовт. 2015 р. № 580/2015. *Офіц. вісн. Президента України*. 2015. № 23. Ст. 1319.

22. Рабаданова Л. В. Бібліометричний аналіз наукових публікацій в галузі національно-патріотичного виховання в загальнодержавній реферативній базі даних «Україніка наукова» (1998–2015 рр.). *Вісн. Кн. палати*. 2016. №2. С. 7–13.

23. Розвиток освіти в добу Української революції (1917–1921) : зб. матеріалів Всеукр. наук.-практ. семінару / ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського [та ін. ; редкол.: Березівська Л. Д. (голова редкол.), Зозуля С. М., Страйгородська Л. І. ; літ. ред. Мося І. А.]. Київ : [ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського], 2017. 103 с. URL: https://dnpb.gov.ua/wp-content/uploads/2017/09/Development_of_education_thesis_2017.pdf (дата звернення: 20.09.2020).

24. Страйгородська Л. І. Національно-патріотичне виховання в розрізі публікацій українських педагогів-просвітителів О. К. Дорошкевича та С. Ф. Черкасенка. *Зб. наук. пр. [Херсон. держ. ун-ту]. Педагогічні науки*. Херсон, 2016. Вип 71 (2). С. 26–30.

25. Стратегія національно-патріотичного виховання : затв. Указом Президента України від 18 трав. 2019 р. № 286/2019. *Законодавство України* : база даних / Верхов. Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/286/2019#n15> (дата звернення: 20.09.2020).

26. Українські педагоги про національно-патріотичне виховання : зб. матеріалів Всеукр. наук.-практ. семінару / ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського [та ін.] ; [редкол.: Березівська Л. Д. (голова редкол.), Зозуля С. М., Філімонова Т. В. ; літ. ред. Редько-Шпак Л. В. ; рецензенти: Сухомлинська О. В., Коляда Н. М.]. Київ : [ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського], 2016. 60 с. URL: <https://dnpb.gov.ua/wp-content/uploads/2016/08/ЗБІРНИК-ОСТАТОЧНИЙ.pdf>.

27. Хемчян І. І. Всеукраїнський вебінар «Виховуємо громадянина – патріота України». *Шкіл. б-ка плюс*. 2016. Січ. (№ 1/2). С. 4.

28. Хемчян І. І. Всеукраїнських форум «Місія бібліотек навчальних закладів у національно-патріотичному вихованні дітей на молоді». *Шкіл. б-ка плюс*. 2017. Січ. (№ 1/2). С. 8–10.

29. Хемчян І. І. Формування патріотизму як основа виховної роботи шкільної бібліотеки. *Шкіл. б-ка плюс*. 2016. Листоп. (№ 21/22). С. 2–6.

30. Хопта С. М. Філософські засади національного виховання у дитячих творах Олени Пчілки (на основі збірки «Годі, діточки, вам спать!»). *Інноваційна педагогіка*. 2019. Вип. 16 (Т. 2). С. 32–37.

31. Якубовський В. І. Інформаційне забезпечення національно-патріотичного виховання через комплексні бібліотечні заходи. *Вісн. Кн. палати*. 2016. № 6. С. 22–25.

References

1. V. O. Sukhomlynskyi State Scientific and Pedagogical Library of Ukraine. Analitychnyi visnyk u sferi osvity y nauky [Analytical Bulletin in the field of education and science]: dovidkovyi biuletyn. Retrieved from <https://dnpb.gov.ua/ua/періодичні-видання-бібліотеки/13392-2/> [in Ukrainian].
2. Sukhomlynska, O. V., Berezivska, L. D., Havrylenko, T. L., Lapaienko, S. V., Oryshchenko, I. O., Khopta, S. M. ... Sukhomlynska, L. V. (2019). Antolohiia tekstiv z reformuvannia osvity v Ukraini: prohramy, kontseptsii, proekty (1991–2017) [Anthology of texts on education reform in Ukraine: programs, concepts, projects (1991–2017)]: Khrestomatiia. Kyiv; Vinnytsia: TVORY [in Ukrainian].
3. Berezivska, L. D. (2016). Vasyl Sukhomlynskyi pro dzherela formuvannia v shkoliariv patriotychnykh pochuttiv [Vasyl Sukhomlynsky about the sources of formation of patriotic feelings in schoolchildren]. *Ridna shkola*, 7, 10–15 [in Ukrainian].
4. Berezivska, L. D. (2015). Derzhavna nauково-pedahohichna biblioteka Ukrainy imeni V. O. Sukhomlynskoho yak intehrator i poshyriuvach pedahohichnoho biohrafichnoho znannia [V.O. Sukhomlynsky State Scientific and Pedagogical Library of Ukraine as an integrator and disseminator of pedagogical biographical knowledge]. *Ukrainska biohrafistyka = Biographistica Ukrainica*, 12, 283–296 [in Ukrainian].
5. Berezivska, L. D. (2019). Elektronnyi informatsiino-bibliohrafichniy resurs «Vydatni pedahohy Ukrainy ta svitu» yak osnova profesiinoi pidhotovky pedahohiv [Electronic information and bibliographic resource «Outstanding teachers of Ukraine and the world» as a basis of teacher professional training]. *Osvita dlia myru = Edukacija dla pokoju : zbirnyk naukovykh prats* (Vol. 2, pp. 222–228). Kyiv [in Ukrainian].
6. Berezivska, L. D. (2016). Ideia natsionalno-patriotychnoho vykhovannia shkoliariv u dobu Ukrainskoi revoliutsii : za materialamy zhurnalu «Vilna ukrainska shkola» (1917–1920) [The idea of national-patriotic education of schoolchildren in the Ukrainian Revolution Period: on materials of the Ukrainian pedagogical «Vilna Ukrainiska Shkola» journal]. *Ridna shkola*, 1, 57–62 [in Ukrainian].
7. Berezivska, L. D. (2019). Idei V. O. Sukhomlynskoho pro rol uchytelia u vykhovanni v uchniv patriotychnykh pochuttiv u rusli rozbudovy novoi ukrainskoi shkoly [V. O. Sukhomlynsky's ideas on the role of the teacher in students' patriotic education feelings of the new Ukrainian school]. *Naukovyi chasopys Natsionalnoho pedahohichnoho universytetu im. M. P. Drahomanova. Serii 5: Pedahohichni nauky: realii ta perspektyvy [Naukovyi chasopys National pedagogical Dragomanov university. Series 5. Pedagogical sciences: realias and perspectives]*, 69, 19–22 [in Ukrainian].
8. Bondar, L. M. (2017). Komplektuvannia fondu shkilnoi biblioteki na dopomohu natsionalno-patriotychnomu vykhovanni ditei ta molodi [Acquisition of the school library fund to help national and patriotic education of children and youth]. *Tavriiskyi visnyk osvity*, 3, 285–295 [in Ukrainian].
9. Bondar, L. N. Rol shkolnoj biblioteki v vospitanii grazhdanina-patriota. [The role of the school library in the education of a citizen-patriot]. *INFOLIB : informatsionno-bibliotechnyj vestnik Natsionalnoj biblioteki Uzbekistana im. Alishera Navoi*. Tashkent, 3, 50–53 [in Russian].
10. V. O. Sukhomlynskyi state scientific and pedagogical library of Ukraine (2020). Vydatni pedahohy Ukrainy ta svitu: elektroni informatsiino-bibliohrafichniy resurs [Outstanding teachers of Ukraine and the world : electronic information and bibliographic resource]. Retrieved from <https://dnpb.gov.ua/ua/informatsiyno-bibliohrafichni-resursy/vydatni-pedahohy/> [in Ukrainian].
11. Hodetska, T. I. (2015). Problemy natsionalno-patriotychnoho vykhovannia u zasobakh masovoi informatsii [The problems of national-patriotic education in mass media]. *Dyrektor shkoly, litseiu, himnazii*, 4/5, 81–84 [in Ukrainian].

12. Khemchian, I. I., Bila, L. O., & Ruban A. I. (2016). *Z Ukrainoiu v sertsii [With Ukraine in the heart]*. Kyiv: Feniks [in Ukrainian].
13. Zalitek, L. M. (2016). Vytoky patriotyzmu za literaturnoiu spadshchynoiu Vasyliia Sukhomlynskoho [The origins of patriotism in the literary heritage of Vasyl Sukhomlynsky]. *Spravy simeini*, 6, 16–17 [in Ukrainian].
14. Kempe, V. Yu. (2016). Vydova riznomanitnist navchalnoi literatury u fondi DNPB Ukrainy im. V. O. Sukhomlynskoho z pytan natsionalno-patriotychnoho vykhovannia [Species diversity of educational literature in the fund of V.O. Sukhomlynsky State Scientific and Pedagogical Library of Ukraine on issues of national and patriotic education]. *Tavriiskyi visnyk osvity*, 2, 257–264 [in Ukrainian].
15. Kropocheva, N. M. (2019). Bibliografichna skladova systemy informatsiinoho suprovodu naukovykh doslidzhen z pytan natsionalno-patriotychnoho vykhovannia [Bibliographic component of the system of information support of scientific research on national-patriotic education]. *Nova pedahohichna dumka*, 4, 153–158. [in Ukrainian].
16. Kropocheva, N. M. (2018). Informatsiinyi suprovid natsionalno-patriotychnoho vykhovannia: zakonodavcho-normatyvnyi aspekt [The information support of national patriotic education: legislative and normative aspects]. *Zbirnyk naukovykh prats [Khersonskoho derzhavnogo universytetu]. Serii: Pedahohichni nauky*. Kherson, 81 (3), 93–99 [in Ukrainian].
17. Kropocheva, N. M. (2019). Tematychnyi spektr publikatsii z problemy natsionalno-patriotychnoho vykhovannia v zakladakh vyshchoi osvity (za materialamy bibliografichnoho doslidzhennia [2014–2018 rr.]) [Thematic spectrum of publications on problems of national-patriotic education in higher education institutions (by bibliography [2014–2018])]. *Naukovi pratsi Natsionalnoi biblioteky Ukrainy imeni V. I. Vernadskoho [Academic Papers of Vernadsky National Library of Ukraine]*, 55, 92–106 [in Ukrainian].
18. Straihorodska, L. I., Ponomarenko, L. O., Tarnavska, S. V., Verbova V. V., Kropocheva N. M., & Mushka, I. V. (2019). Natsionalno-patriotychne vykhovannia v Ukraini [National-patriotic education in Ukraine]: Naukovo-dopomizhnyi bibliografichnyi pokazhchyk. Kyiv. Retrieved from <http://dnpb.gov.ua/wp-content/uploads/2019/07/National-patriotic-education-2019.pdf> [in Ukrainian].
19. Khemchian, I. I., Bondar, L. M., Dobko, T. V., & A. I. Ruban (2017). Patriotychne vykhovannia u shkilnykh bibliotekakh: metody ta pidkhody [Patriotic education in school libraries: methods and approaches]. Kyiv ; Vinnytsia : Korzun D. Yu [in Ukrainian].
20. Ministry of Education and Science of Ukraine (2015). Pro zatverdzhennia Kontseptsii natsionalno-patriotychnoho vykhovannia ditei i molodi, Zakhodiv shchodo realizatsii Kontseptsii natsionalno-patriotychnoho vykhovannia ditei i molodi ta Metodichnykh rekomendatsii shchodo natsionalno-patriotychnoho vykhovannia u zahalnoosvitnikh navchalnykh zakladakh : nakaz Ministerstva osvity i nauky Ukrainy vid 16 cherv. 2015 r. № 641 [On approval of the Concept of national patriotic upbringing of children and youth, Measures to implement the Concept of national patriotic upbringing of children and youth and Methodical recommendations on national patriotic upbringing in general educational institutions: Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine dated June 16, 2015 № 641]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0641729-15> [in Ukrainian].
21. President of Ukraine (2015). Pro Stratehiiu natsionalno-patriotychnoho vykhovannia ditei ta molodi na 2016–2020 roky : Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 13 zhovtnia 2015 r. № 580/2015 [On the Strategy of national patriotic education of children and youth for 2016–2020: Decree of the President of Ukraine dated October 13, 2015 № 580/2015]. *Ofitsiinyi visnyk Prezydenta Ukrainy*, 23, 1319 [in Ukrainian].
22. Rabadanova, L. V. (2016). Bibliometrychnyi analiz naukovykh publikatsii v haluzi natsionalno-patriotychnoho vykhovannia v zahalnodержavnii referatyvni bazi danykh «Ukrainika naukova» (1998–2015 rr.) [Bibliometric analysis of scientific publications in the field of national-patriotic education in the national abstract database «Scientific Ukraine» (1998–2015)]. *Visnyk Knyzhkovoï palaty = Bulletin of the Book Chamber*, 2, 7–13 [in Ukrainian].

23. Berezivska, L. D., Zozulia, S. M., & Straihorodska L. I. (Red.). (2017). Rozvytok osvity v dobu Ukrainskoi revoliutsii (1917–1921) : zbirnyk materialiv Vseukrainskoho naukovo-praktychnoho seminaru [Development of education in the days of the Ukrainian revolution (1917–1921) : collection of materials of the All-Ukrainian scientific-practical seminar]. Kyiv : [DNPB Ukrainy im. V. O. Sukhomlynskoho]. Retrieved from https://dnpb.gov.ua/wp-content/uploads/2017/09/Development_of_education_thesis_2017.pdf [in Ukrainian].
24. Straihorodska, L. I. (2016). Natsionalno-patriotychne vykhovannia v rozrizi publikatsii ukrainskykh pedahohiv-prosvityteliv O. K. Doroshkevycha ta S. F. Cherkasenka [National-patriotic education in the publications of the Ukrainian teachers-enlighteners O. K. Doroshkevych and S. F. Cherkasenko]. *Zbirnyk naukovykh prats [Khersonskoho derzhavnogo universytetu]. Serii: Pedahohichni nauky*, 71 (2), 26–30 [in Ukrainian].
25. President of Ukraine (2019). Stratehiia natsionalno-patriotychnoho vykhovannia : zatv. Ukazom Prezydenta Ukrainy vid 18 trav. 2019 r. № 286/2019 [Strategy of national-patriotic education : approved by the Decree of the President of Ukraine dated May 18, 2019 № 286/2019]. *Zakonodavstvo Ukrainy : baza danykh*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/286/2019#n15> [in Ukrainian].
26. Berezivska, L. D., Zozulia, S. M., & Filimonova T. V. (Red.). (2016). Ukrainski pedahohy pro natsionalno-patriotychne vykhovannia : zbirnyk materialiv Vseukrainskoho naukovo-praktychnoho seminaru [Ukrainian teachers about national-patriotic education : collection of materials of the All-Ukrainian scientific-practical seminar]. Kyiv : [DNPB Ukrainy im. V. O. Sukhomlynskoho]. Retrieved from <https://dnpb.gov.ua/wp-content/uploads/2016/08/ЗБІРНИК-ОСТАТОЧНИЙ.pdf> [in Ukrainian].
27. Khemchian, I. I. (2016, January). Vseukrainskyi vebinar «Vykhovuemo hromadianyna – patriota Ukrainy» [All-Ukrainian webinar «Educating a citizen – a patriot of Ukraine»]. *Shkilna biblioteka plius*, 1/2, 4 [in Ukrainian].
28. Khemchian, I. I. (2017, January). Vseukrainskykh forum «Misiia bibliotek navchalnykh zakladiv u natsionalno-patriotychnomu vykhovanni ditei na molodi» [All-Ukrainian forum «Mission of libraries of educational institutions in national-patriotic education of children on youth»]. *Shkilna biblioteka plius*, 1/2, 8–10 [in Ukrainian].
29. Khemchian, I. I. (2016, November). Formuvannia patriotyizmu yak osnova vykhovnoi roboty shkilnoi biblioteki [Formation of patriotism as a basis of educational work of school library]. *Shkilna biblioteka plius*, 21/22, 2–6 [in Ukrainian].
30. Khopta, S. M. (2019). Filosofski zasady natsionalnoho vykhovannia u dytiachykh tvorakh Oleny Pchilky (na osnovi zbirky «Hodi, ditochky, vam spat!») [Philosophical basis of national upbringing in Olena Pchilka's compositions for children (based on the collection of compositions «Kids, it's time to be awake!»)]. *Innovatsiina pedahohika*, 16 (2), 32–37 [in Ukrainian].
31. Yakubovskyi, V. I. (2016). Informatsiine zabezpechennia natsionalno-patriotychnoho vykhovannia cherez kompleksni bibliotechni zakhody [Information support of national-patriotic education through complex library activities]. *Visnyk Knyzhkovoï palaty = Bulletin of the Book Chamber*, 6, 22–25 [in Ukrainian].

Snizhana V. Tarnavska

Candidate of Historical Sciences,
Scientific Secretary of the V. O. Sukhomlynskyi
State Scientific and Pedagogical Library of Ukraine,
Kyiv, Ukraine,
e-mail: Tarnavskasv@ukr.net
ORCID ID: 0000-0003-0981-939X

SCIENTIFIC AND INFORMATION SUPPORT OF THE NATIONAL-PATRIOTIC EDUCATION IN UKRAINE

The article highlights the experience of the V. O. Sukhomlynskyi State Scientific and Pedagogical Library of Ukraine on scientific and information support of national and patriotic education in Ukraine through the prism of the prepared information resources. The main works of the library on the outlined topics have been presented, their structure and content have been revealed. In particular, the role of the “Analytical Bulletin in the field of education and science” in meeting the information needs of users has been reflected; analytical and abstract reviews, recommended bibliographic lists of national-patriotic topics have been presented. The methodical recommendations “Patriotic education in school libraries: methods and approaches” have been considered. It has been emphasized that the publication presents a wide range of various forms and methods of library work on national-patriotic education, which contributes to the realization of the educational potential of each librarian. The emphasis has been placed on the structural and semantic characteristics of the scientific and auxiliary bibliographic index “National-patriotic education in Ukraine”. The variety of materials presented in the publication, covering various educational links – from preschool to postgraduate pedagogical education – has been noted. The source potential on the researched issue of the textbook “Anthology of texts on education reform in Ukraine: programs, concepts, projects (1991-2017)” has been revealed. The collections of materials of scientific and practical seminars on national and patriotic themes have been analyzed. The electronic information and bibliographic resource “Outstanding teachers of Ukraine and the world” has been characterized, which promotes the achievements of national education and pedagogical thought and promotes the formation of national and patriotic feelings. It has been reasoned why library specialists carry out an important work on scientific and information support of national-patriotic education.

Key words: *scientific and information support; national-patriotic education; patriotism; reference publications; methodical recommendations; bibliographic indexes; textbooks; electronic resources; scientific libraries.*

Надійшла до редакції 16.10.2020 року